

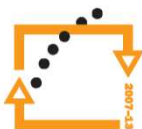
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Stanovení vybraných vlastností nekovových materiálů - tvrdost podle Shore A, D

Ing. Irena Lysoňková

FVTM UJEP

Název projektu: Věda pro život, život pro vědu.

Základní rozdělení materiálů

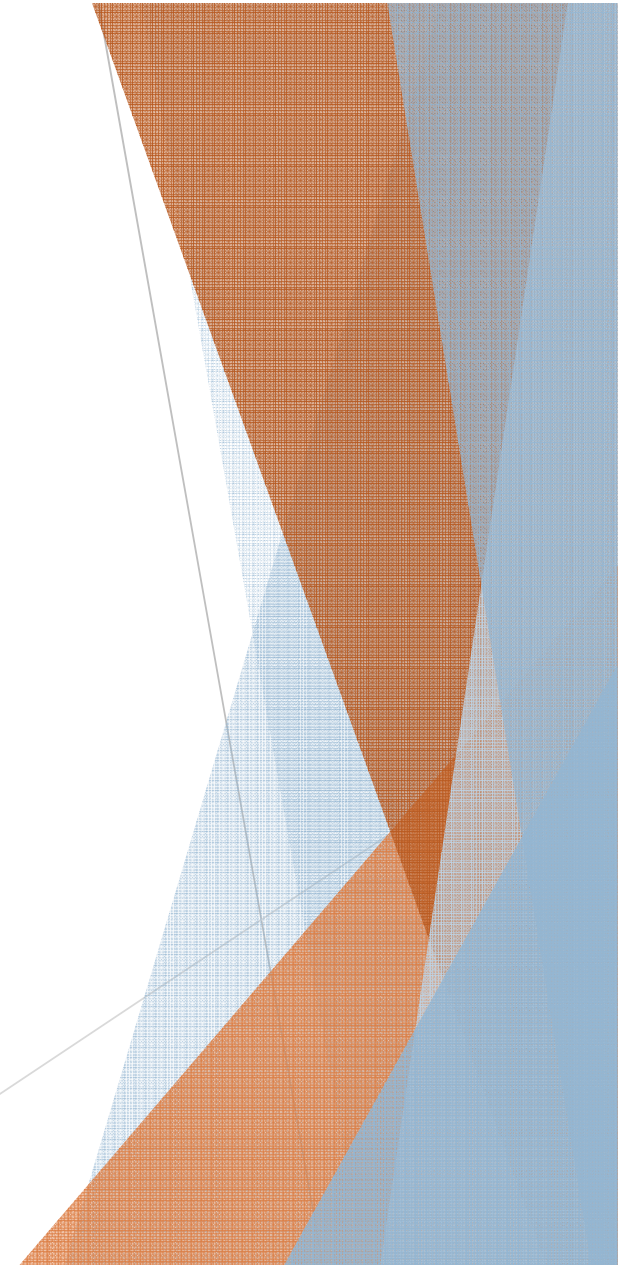
- ▶ Kovové materiály
- ▶ Nekovové materiály

Základní vlastnosti materiálů

Fyzikální vlastnosti

- ▶ Hustota
- ▶ Teplota tání a tuhnutí
- ▶ Teplota tavení a lití
- ▶ Délková a objemová roztažnost
- ▶ Tepelná vodivost
- ▶ Elektrická vodivost
- ▶ Měrný elektrický odpor
- ▶ Magnetické vlastnosti

Základní vlastnosti materiálů

Chemické vlastnosti

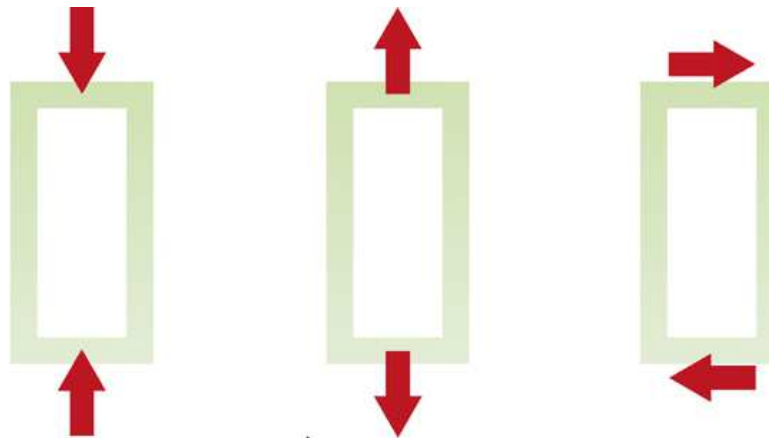
- ▶ Korozní odolnost
- ▶ Odolnost proti opalu

Základní chemické vlastnosti

Mechanické vlastnosti

- ▶ Namáhání na tah
- ▶ Namáhání na tlak
- ▶ Namáhání na krut
- ▶ Namáhání na střih
- ▶ Namáhání na ohyb
- ▶ Pevnost
- ▶ Tvrdost
- ▶ Pružnost
- ▶ Tvárnost

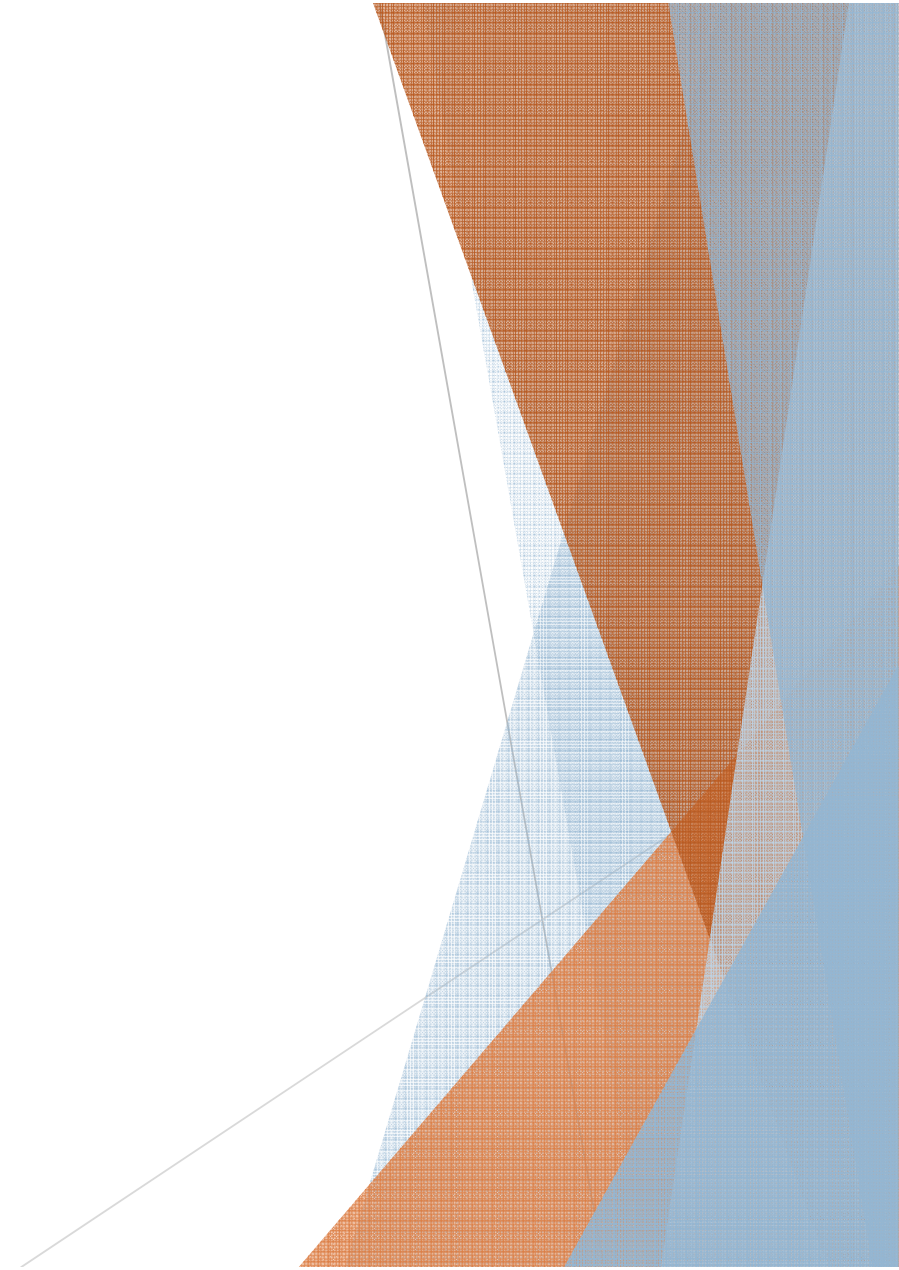
Tvrdost

- ▶ Mechanická vlastnost
- ▶ Odpor, který klade materiál proti vnikání cizího tělesa.

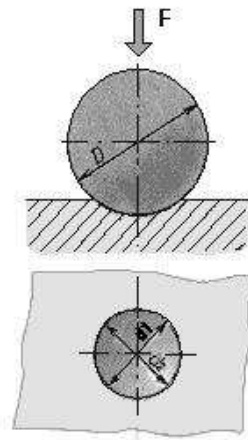
Zkoušky tvrdosti

- ▶ Vrypové (Martens)
- ▶ Vnikající (Brinell, Knoop, Rockwell, Vickers)
- ▶ Odrazové (Shore)

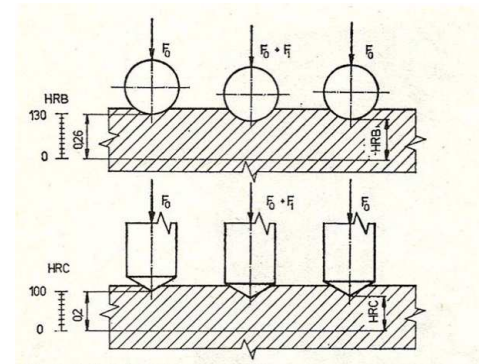
Tvrdost dle Brinella

- ▶ HB
- ▶ Zkušební těleso kalená kulička o průměru D , danou silou F .
Po odlehčení kuličky se měří průměr vtisku.

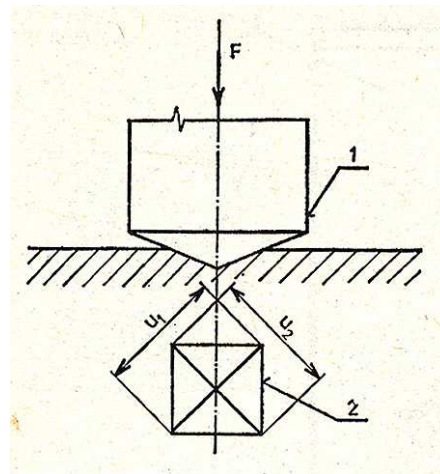
Tvrdost dle Rockwella

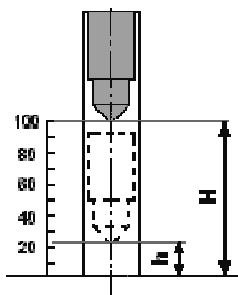
- ▶ HRA, HRB, HRC
- ▶ HRA - Zkušební tělísko kužel s vrcholovým úhlem 120° a poloměrem 0,2 mm a zatížením 600 N.
- ▶ HRB - Zkušební tělísko kulička s průměrem 1,5875 mm a zatížením 1000 N.
- ▶ HRC - Zkušební tělísko stejné jako u HRA, ale zatížení je 1500 N.

Tvrdost dle Vickerse

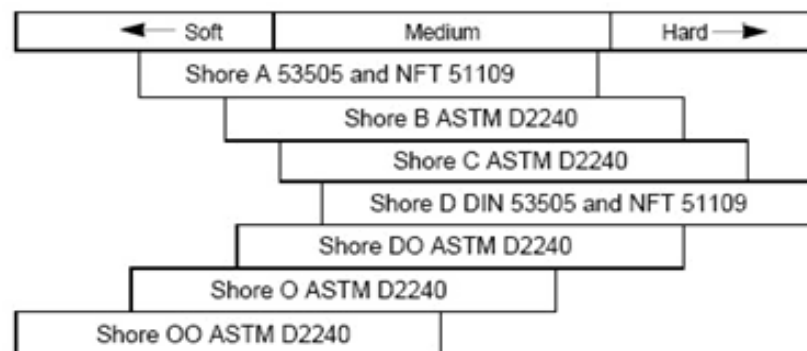
- ▶ HV
- ▶ Zkušební tělísko je čtyřboký jehlan, vtlačovaný silou 10 - 1000 N.

Tvrdost podle Shora

- ▶ Shoreův skleroskop
- ▶ HSh
- ▶ Pro nekovové materiály
- ▶ Dynamicko-elastická zkouška
- ▶ Zkouška odrazem
- ▶ Zjišťuje se výška vtisku a odskok od měřené plochy
- ▶ Zkušební tělísko kulička nebo hrot

Zpracování protokolu

Název cvičení	
Měření tvrdosti podle Shore A, D	
Datum:	Jméno:
Škola:	

Úkol:

Změřte na zadанных materiálech tvrdost podle Shore A či D. U každého materiálu proveďte dvacet měření, zaznamenejte do tabulky a následně určete aritmetický průměr a nejvyšší a nejnižší hodnotu. Jednotlivé hodnoty porovnejte a v závěru – diskuzi zhodnoťte.

Použitá zařízení:

Měřené materiály

- 1 -
- 2 -
- 3 -
- 4 -
- 5 -
- 6 -

Číslo měření	<i>Material</i> 1	<i>Material</i> 2	<i>Material</i> 3	<i>Material</i> 4	<i>Material</i> 5	<i>Material</i> 6
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
<i>Aritme. průměr</i>						
<i>Min. hodnota</i>						
<i>Max. hodnota</i>						

Závěr:

Děkuji za pozornost...

